

Un număr vechi 1 leu

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei
Studentii plătesc pe jumătate

Strălnăitatea: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCUREȘTI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6
Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R :

REVISTA DE ANUL NOÛ 1903.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ:

Inalta Curte de casație, s. II: *Minist. Domeniilor cu Moșt. def. Gr. Crupenski*, cu o Observație de d. D. Alexandresco.Curtea de apel din București, s. I: *Stancu Oprea* dat judecăței pentru instruire de obiecte sechestrate, ca custode cu o Observație de d. Ștefan Scriban.Tribunalul Ilfov, s. III: *Maria C-tinescu cu Ecaterina și Ghiță G-ghe*, cu o Observație de d. N. D. Chirculescu.

1903

Cu numărul acesta intrăm în al doi-spre-șecetea an al existenței noastre.

Apărut pentru prima oară în ziua de 4 Mai 1892, Curierul Judiciar, o revistă de drept mai mult practică, fără pretenții, destinată a servi de intermediar între justițiabili și avocați, apărând interesele tuturor în raporturile lor cu instanțele judecătorești, termina apelul său cu următoarele cuvinte ce ținea loc de program:

„Necesitatea înființării unui asemenea organ judiciar fiind mult simțită, credem că cititorii noștri îi vor da importanța ce merită, încurajându-l cu sprijinul lor moral și material“.

Apelul a fost audiat și înțeles de cititori; căci, grație bine-voitorului și statornicului concurs ce dinșii ne-au dat, ziarul a trăit, trăește și va trăi. Pe de altă parte, mulțumită muncii inteligente și neobosite a colaboratorilor noștri, de la cei mai vechi până la cei mai noi veniți, din zi în zi mai numeroși, modesta revistă din 1892 a devenit azi un organ de o însemnată valoare științifică și foarte mult apreciată în lumea juridică nu numai din țară, dar chiar și în străinătate.

Ast-fel, am vădit cu plăcere că mai multe deciziuni publicate de noi și adnotate de Directorul nostru, au fost reproduse în Ziarul de drept internațional al lui Clunet din anul expirat 1902, (*) precum și în alte reviste straine

(*) Journal de droit international privé, No. 1 -2, an. 1902, pag. 178, 179, etc.

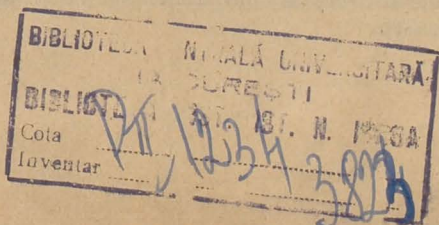
Aruncându-ne o privire înapoi și resfoind colecția ziarului nostru, cu drept cuvânt ne putem mândri de progresul ce am făcut.

Variatatea cestiunilor de drept, tratate de cei mai competenți din colaboratorii noștri, modul de alegere și publicare a hotărârilor diferitelor instanțe judecătorești, adnotarea celor mai multe din ele, au făcut ca ziarul nostru să fie din ce în ce mai căutat și apreciat de toți aceia pe cari știința dreptului îi interesează.

Când o revistă de drept numără în rândurile colaboratorilor săi, pe lângă o pleiadă de tineri ce zilnic se disting, fie ca magistrați, fie ca avocați, pe un distins și savant magistrat ca d-l Nicolae Mandrea, președinte la Inalta Curte de Casație și Justiție, și este dirijată de savantul comentator al Dreptului civil, d-l Dimitrie Alexandresco, profesor la facultatea de drept din Iași, cel mai activ și neobosit colaborator al nostru, o asemenea revistă este destinată să devină, și credem că a devenit chiar organul de predilecție și indispensabil al tuturor aceluia ce se ocupă cu știința dreptului, atât de varie și dificilă în diferitele ei aplicațiuni.

Speranța noastră fiind în viitor, am deschis larg coloanele ziarului nostru tinerilor magistrați și avocați, care nu au încă un renume în lumea juridică, și cu aceasta nu credem că am făcut un rău; căci, prin muncă și asiduitate, vor dobândi și ei, cu timpul, autoritatea de care trebuie să se bucure orî ce scriitor de valoare.

Încurajându-i prin publicarea diferitelor lor monografii, i-am deprins cu munca și le-am dat ocaziunea de a se distinge. Credem că cu aceasta am adus un adevărat serviciu științei dreptului; căci mulți din acei cari sunt necunoscuți astăzi, vor fi cunoscuți mâine, și vor lupta cu mai multă râvnă întru apărarea adevăratelor principii de drept. Vom urma și în viitor aceleași cale, dând acces tuturor tinerilor de valoare, mențiți a înlocui pe acei mai bătrâni, a căror puteri slăbesc.

A mai promite că vom aduce și alte îmbunătățiri țiarului, credem că este de prisos; cititorii noștri știu în de ajuns că succesul nu ne adorme, și că ori care-ar fi progresul ce facem și succesul ce obținem, devisa noastră este: Înainte. Chiar cu numărul de astăzi se va vedea o îmbunătățire simțitoare, adusă în schimbarea hărții țiarului.

În cursul anului 1902, s'au publicat în *Curierul Judiciar* 169 articole din cari: 98 ca adnotații la diferite hotărâri; 128 hotărâri ale Înaltei Curți de casație; 60 ale Curților de apel, 84 ale tribunalelor; 26 ale judecătorilor de pace și 19 ale diferitelor Curți și tribunale străine.

Incepând dar acest an, o dată cu mulțumirile noastre, urâm iubiților noștri cititori un an cu spor și fericit.

Redacțiunea

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASATIE ȘI IUSTITIE, Secțiunile-Unite

Audiența de la 24 Octombrie 1902

Președenția D-lui C. E. SCHINA, Prim-Președinte

Ministerul Domeniilor cu Moștenitorii defunctului Gr. Crupenski

Persoane morale.—Mănăstiri.—Secularizarea averilor mănăstirești prin legea din 1863.—Dacă în urma acestei legi, mănăstirile au continuat a fi persoane juridice.—(Art. 1 din legea din 1863 pentru secularizarea averilor mănăstirești; art. 8 al decretului organic din 6 Decembrie 1864, pentru regularea schimei monachi-cești; art. 77, 78 și 79 din regulamentul pentru disciplina monachală, din 7 Iunie 1873; art. 654, 808 C. civ.).

Testamente.—Legate.—Legea după care se apreciază validitatea intrinsecă a unei dispozițiuni testamentare.—Condițiune ilicită pusă într-o dispozițiune testamentară.—Efectul ei.—Intențiunea testatorului.—Ce trebuie să examineze judecătorii.—(Art. 802 și 1008 din Codul civil).

1. Când legiuitorul declară prin art. 1 al legii din 1863, că averile mănăstirești sunt și rămân averi ale Statului, prin aceasta n'a înțeles a ridica acestor mănăstiri și caracterul ce aveau de persoane juridice; căci o măsură luată de legiuitor, într'un interes de ordine publică, cu privire la averea persoanelor juridice, nu implică că legea a înțeles prin aceasta însăși a le ridica și chiar acea personalitate. Așa, persoana juridică creată într'un anumit scop, acela pentru mănăstiri de a fi locaș al pietății, continuă a exista ca atare, din momentul ce scopul pentru care a fost creată poate fi urmărit, indiferent adică pentru realizarea acestui scop are un patrimoniu al său propriu, sau este o sarcină ce incumbă Statului.

Ceea ce dovedește și mai mult că legea din 1863 n'a înțeles a ridica mănăstirilor caracterul de persoane juridice, este că legiuirile ce au urmat, și anume: decretul organic din 6 Decembrie 1864, pentru regularea schimei monachi-cești, regulamentul pentru disciplina monachală din 7 Iunie 1873, întocmit în puterea legii din 19 Decembrie 1872, pentru alegerea mitropoliților, li s'a recunoscut acest caracter, permițându-i a se

închina adică dăruii, de călugări și călugărițe, averea lor mănăstirei, a se face ofrande și donațiuni mănăstirilor de pioșii creștini, și declarând ca averea mănăstirei lucrurile rămase în mănăstire după moartea unui călugăr, drepturi ce nu puteau fi recunoscute mănăstirilor, conform art. 808 și 654 din Codul civil, dacă ele nu existau ca persoane juridice.

2. Testamentul fiind un act revocabil, prin care testatorul dispune pentru timpul încetării sale din viață, rezultă că acela în favoarea căruia este făcut testamentul, nu are dar un drept câștigat, ci numai o speranță, cu totul precară; de oare-ce în fie-care moment testamentul poate să fie revocat. Așa dar, validitatea intrinsecă a dispozițiilor testamentare trebuie să fie apreciată după legea în vigoare în momentul morții testatorului și, prin urmare, și condițiunea pusă într-o dispozițiune testamentară dacă este sau nu licită.

3. Cestiunea de a se ști dacă condițiunea ilicită, pusă într-o dispozițiune testamentară, anulează legatul chiar, sau trebuie privită ca nescrisă, atârnă de intențiunea ce testatorul a avut punând acea condițiune legatului său, și pentru a stabili această intențiune a testatorului, instanțele judecătorești sunt datoare să examineze, prin apropierea diferitelor dispoziții din testament, care a fost cauza ce a determinat pe testator, scopul ce a avut și mobilul ce l'a împins de a face legatul conținut în testamentul său.

Așa, dacă cauza, scopul ori mobilul testatorului a fost nu legatul, ci condițiunea sub care acest legat a fost făcut, atunci este învedereat că legatul și condițiunea făcând un singur tot și scopul acestui legat fiind ilicit, urmează că atât condițiunea cât și legatul să fie anulate.

Când, însă, din contra, din dispoziția testamentului ar rezulta că nu condițiunea din legat a fost cauza determinantă, scopul ce a avut și mobilul ce a împins pe testator să facă acel legat, a declara într'un asemenea cas că condițiunea ilicită anulează însuși legatul, și a face astfel ca averea să revină moștenitorilor săi firești, când din conținutul testamentului ar rezulta că nu aceasta a fost voința sa, ar fi a nu se conforma voinței testatorului, ci a o viola.

Decisiunea 6/903.—Casată, în urma recursului făcut de Ministerul Domeniilor, decisiunea Curții de apel din Iași; secția I, cu No. 137/99, dată în proces cu Moștenitorii def. Gr. Krupensky (*).

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier Ch. Pherikyde;

(*) Această decizie, foarte strins motivată, este publicată în țiarul *Dreptul* din 1899, No. 76 și adnotată de Directorul nostru.

Pe d-l avocat Mihail Antonescu în desvoltarea motivelor de casare; și

Pe d-nii avocați Tache Ionescu și Petre Missir în combateri;

Deliberând,

Asupra motivelor IV și V de casare :

IV. «Curtea a violat legile din 11 Iunie 1859 și 17 Decembre 1863, art. 7 și 8 din decretul cu data 6 Decembre 1864 pentru regularea schimei monachicesti; art. 13, 77, 78 și 79 din regulamentul, pentru disciplina monachală, din 1873 și art. 928 Codul civil, decidând că, în urma legilor de secularizarea averilor monastirești, monastirile au pierdut caracterul de persoane juridice».

V. «Chiar în ipotesa că, în urma legilor de secularizare, monastirile ar fi pierdut personalitatea juridică proprie, Curtea a violat menționatele legi, declarând caduc legatul; căci monastirile nu au fost desființate prin legile de secularizare, ci au continuat să existe, și în tot cazul ele formează instituții ale Statului, la a căru personalitate juridică participă».

Considerând că art. 1 al legii din 1863, când declară că averile monastirești sunt și rămân averi ale Statului, n'a înțeles a ridica acestor monastiri, prin această dispozițiune și caracterul ce aveau de persoane juridice; că o măsură luată de legiuitor într'un interes de ordine publică, cu privire la averea acestor persoane, nu implică că legea a înțeles prin această măsură a le ridica și chiar acea personalitate: că persoana juridică creată într'un anumit scop, și în specie, ca locaș al pietății, continuă a exista ca atare din momentul ce scopul pentru care a fost creată poate fi urmărit, indiferent dacă pentru realizarea acestui scop are un patrimoniu al său, sau este o sarcină ce incumbă Statului;

Considerând că ceea-ce dovedește și mai mult că legea din 1863 n'a înțeles a ridica monastirilor caracterul de persoane juridice, este că, în legiuirile ce au urmat, li s'a recunoscut acest caracter: așa, art. 8 al decretului organic din 6 Decembre 1864, pentru regularea schimei monachicesti, prevede că se poate închina adică dării, de călugări și călugărițe, averea lor monastirei: de asemenea, art. 77 și 78 al regulamentului pentru disciplina monachală din 7 Iunie 1873, întocmit în puterea legii din 19 Decembre 1872, pentru alegerea mitropoliților, prevede că ofrande și donațiuni se pot face de piosii creștini monastirilor; și art. 79 din acelaș regulament declară ca avere a monastirei lucrurile rămase în monastire după moartea unui călugăr;

Considerând că aceste drepturi nu puteau fi recunoscute monastirilor, conform art. 808 și 654 din Codul civil, dacă aceste monastiri nu existau ca persoane juridice;

Considerând că ast-fel fiind, sus ȳisele motive de casare sunt întemeiate.

Asupra motivelor VI și VII de casare :

VI. «Curtea a denaturat testamentul lui Gr. Crupenschi și a comis un exces de putere când a considerat dispozițiunea finală din acest act ca o condițiune de care defunctul ar fi înțeles să depindă validitatea testamentului: căci din termenii clari ai acestei dispozițiuni și din împrejurarea că defunctul și-a menținut testamentul și în urma legilor de secularizare, rezultă în mod manifest că el nu a înțeles să sancționeze prin căderea testamentului dorința sa ca Statul să nu se amestece în averea lăsată monastirilor de defunct».

VII. «Chiar în ipotesa că dispozițiunea finală a testamentului ar constitui o condițiune, Curtea a comis un exces de putere, a violat art. 802 Cod. civ. și a aplicat greșit art. 1008 Cod. civ., statuând că condițiunea pusă de Gr. Crupenschi în testament, ca Statul să nu aibă nici un amestec în moștenirea sa, n'ar fi contrarie principiilor anterioare legii secularizării; căci această condițiune trebuie judecată după legea în vigoare în momentul

morții testatorului, când condițiunea era de sigur contrară legii și, prin urmare, considerată ca nescrisă».

Având în vedere că Curtea de apel anulează legatul în care Statul, ca reprezentând monastirea Neamțului, a intrat în stăpânire încă de la anul 1868, data morții lui Grigore Crupenschi, pe motivul că testatorul dispune în testamentul său ca Statul să nu aibă nici un drept și nici un amestec în moștenirea sa;

Considerând că o asemenea dispozițiune este contrară unei legi de ordine publică, — legea din 1863 — în vigoare în momentul morții testatorului;

Considerând că, în virtutea art. 802 din Codul civil, testamentul fiind un act revocabil, prin care testatorul dispune pentru timpul încetării sale din viață, etc. rezultă că acel în favoarea cui este făcut testamentul nu are dar un drept câștigat, ci numai o speranță, cu totul precară, de oare-ce în fie-care moment testamentul poate să fie revocat; că dar validitatea intrinsecă a dispozițiunilor testamentare trebuie să fie apreciată după legea în vigoare în momentul morții testatorului, și prin urmare, și condițiunea pusă într'o dispozițiune testamentară dacă este sau nu licită;

Considerând că ast-fel fiind, când Curtea de apel declară că condițiunea de neamestec al Statului era ilicită, după legea în vigoare în momentul confecționării testamentului, dă o greșită interpretare sus ȳisului art. 802;

Considerând că din momentul ce condițiunea pusă legatului era ilicită, cesțiunea ce instanțele judecătorești erau chemate a rezolva, era aceea de a se ști dacă condițiunea ilicită într'un legat anulează legatul chiar sau numai condițiunea ilicită este anulată;

Considerând că legiuitorul, care, în art. 1008 din Codicele civil declară desființată chiar convențiunea când ea este făcută sub o condițiune ilicită, nu are nici o dispozițiune generală cu privire la condițiunea ilicită dintr'un testament; că din această tăcere și în lipsa unui text formal nu se poate deduce voința legiuitorului de a aplica o regulă ce nu a edictat-o de cât pentru convențiuni și în materie de testament; căci este de principiu că nulitățile create de legiuitor sunt de drept strict și dar nu se pot aplica la o altă materie de cât la cea prevădută de lege;

Considerând că ceea-ce dovedește și mai mult că legiuitorul n'a înțeles a aplica ca regulă generală principiu pus în citatul art. 1008 pentru convențiuni și la dispozițiunile cu titlu gratuit, este că atunci când a voit a aplica același principiu și la aceste dispozițiuni a declarat aceasta într'un mod expres: așa în art. 803 se declară nulă dispozițiunea care ar conține o substituțiune sau fidei-comis, chiar în privința donatorului, a eredelui numit sau a legatarului; de unde urmează că anularea dispozițiunii în întregul ei nu este regulă în materie de dispozițiuni cu titlu gratuit; căci, dacă aceasta ar fi fost regula, nu era nevoie de o declarațiune specială pentru o categorie numai din asemenea dispozițiuni;

Considerând că ast-fel fiind, tăcerea legiuitorului, în privința efectului ce trebuie să aibă o condițiune ilicită într'un testament, nu însemnează alt-ceva de cât că, în asemenea materie, cesțiunea de a ști dacă condițiunea ilicită anulează legatul chiar, sau trebuie să fie privită ca nescrisă, depinde de intențiunea ce testatorul a avut punând cea condițiune legatului său;

Considerând că instanțele judecătorești, pentru a stabili această voință a testatorului, sunt datoare să examineze, prin apropierea diferitelor dispozițiuni din testament, care a fost cauza ce a determinat pe testator, scopul ce a avut și mobilul ce l-a împins de a face legatul conținut în testamentul său: că dacă cauza, scopul ori mobilul testatorului a fost nu legatul, dar condițiunea sub care acest legat a fost făcut, atunci este invederat că legatul și condițiunea făcând un singur tot și scopul acestui legat fiind ilicit, urmează că atât condițiunea cât și legatul să fie anulate; când însă,

din contră, din dispozițiunile testamentului ar rezulta că nu condițiunea din legat a fost cauza determinantă, scopul ce a avut și mobilul ce a împins pe testator să facă acel legat, a declara și într'un asemenea caz că condițiunea ilicită anulează legatul chiar, și a face ast-fel ca averea să revie moștenitorilor săi firești, când din conținutul testamentului ar rezulta că nu aceasta a fost voința sa, ar fi a nu se conforma voinței testatorului, ci a anula voința sa ;

Considerând că ast-fel fiind, când Curtea de apel declară condițiunea din legat valabilă în puterea legii în vigoare în momentul confecționării testamentului, violează, după cum s'a dis, citatul art. 803 din Codul civil, precum de asemenea nu ține seamă de regulile după care instanțele judecătorești sunt chemate a aprecia efectele condițiunii ilicite dintr'un testament, când anulează legatul fără a examina dacă din dispozițiunile testamentului rezultă că testatorul a înțeles a subordona validitatea legatului condițiunii ilicite din testamentul său ;

Că dar, și aceste motive sunt întemeiate ;

Pentru acese motive, Curtea, casează, etc.

Observație.—Monastirile au fost necontestat până mai odinioară cele mai însemnate persoane morale la noi. «Lucrurile în hotarele Statului, dice art. 379 din Codul Calimach, sunt sau avere a Statului, sau particularnică. Această din urmă se cuvine sau persoanelor celor fizicești (adică fiște-căruia deosebit), sau celor moralicești, adică societăților celor mici sau celor mari, precum sunt: neguțitoreștele tovărășii, breslele meșterilor, (1), *monastirile, bisericile, etc.*» (2).

Sobornicescul hrisov din 1785 se exprimă, de asemenea, în termenii următori: «Se oprește cu hotărîre de istov să nu fie slobod a se face daniî de cătră cei săraci și de starea de gios la cei mai bogați și puternici, ci daniile să fie slobod a se face numai între cei de starea de o potrivă, sau puternicii la cei săraci, și de către toată starea la sfintele monastiri și biserici (3).

Aceasta fiind starea legislațiunii noastre anterioare, chestiunea este de a ști dacă personalitatea monastirilor mai există și astăzi, în urma legii de secularizare din 1863, care, prin art. 1, dispune că: «Toate averile monastirești din România sunt și rămân averi ale Statului».

Chestiunea este din cele mai discutate, și însăși

(1) Și după art. 48 din noua lege asupra meseriilor (5 Martie 1902), corporațiunile meseriașilor sunt persoane juridice.

(2) Iată cum se exprimă art. 286 conrespunzător din Codul austriac: «Die Sachen in dem Staatsgebiete sind entweder ein Staats oder ein Privat-Gut. Das Letztere gehört einzelnen oder moralischen Personen, kleineren Gesellschaften, oder ganzen Gemeinden». Este de observat că acest text nu pomenește despre biserici și monastiri. Aceasta este adaos de legiuitorul Moldovei, după vechile datine ale țării, dreptul imperiului roman de răsărit, care, de altmintrelea, este origina dreptului nostru, după cum foarte bine observă Curtea din Galați (*Dreptul* din 1894, No. 30). Cât pentru bisericile de mir, ele sunt și astăzi proclamate persoane morale prin legea clerului, din 1 Iunie 1893 (art. 35).

(3) Veți Andronachi Donici, § 12, capit. 24, *Despre daniî sau dăruiri*.

Curtea de casație a variat în această privință. Atât Alex. Degré (4), cât și D-I C. G. Disescu (5), susțin că monastirile n'ar fi perdut personalitatea lor de altă dată ; iar D-I G. P. Petrescu (6) crede, împreună cu noi, că legea din 1863 n'ar fi înțeleș numai să retragă averile din mâna monastirilor, ci ar fi avut de scop disolvarea și desființarea acestor ființe fictive, nepotrivite cu spiritul timpurilor moderne.

Am susținut din toată convingerea că monastirile, atât acele închinat sf. Mormint, cât și acele neînchinat, nu mai sunt astăzi persoane morale și că, în urma legii de secularizare, ori-ce legat lăsat unei monastiri este caduc și se cuvine moștenitorilor legitimi ai testatorului (7).

Iată în ce termeni însăși Curtea de casație, la 1878, prin o decizie foarte strins motivată, aprobată de D-I B. M. Missir, apără această idee, de care astăzi se leapădă. Reproducem aci aceste considerente, pe care nu le am reprodus în nota anterioară, ce am publicat în *Dreptul*, asupra decisei Curței din Iași.

«Considerând că, în urma legii de secularizare din Decembrie 1863, monastirile au încetat de a mai exista ca persoane juridice, cu capacitatea de a avea drepturi, de a avea avere, de a administra această avere și de a se folosi de ea ; căci Statul, ca să-și însușească averea monastirilor, a trebuit ca acestea să înceteze a exista ca persoane deosebite ; alt-fel Statul n'ar fi putut să-și însușească averea monastirilor, precum în general, Statul nu poate să-și însușească averea ori-cărei persoane juridice, de ori-ce natură ar fi ea, de cât după ce persoana juridică încetează de a exista ; că, așa dar, pentru săvîrșirea secularizării monastirești, a trebuit să precedă actului de secularizare, în mod logic și necesar, disolvarea sau încetarea monastirilor ca persoane juridice ; că a recunoaște faptul necontestabil că Statul și a însușit averile monastirilor și a susține totuși că aceste monastiri ar mai continua a exista ca persoane juridice este o contradicție, și pentru aceasta asemenea opinie nu poate fi susținută ; că nici legea de secularizare nu prescrie, în nici una din dispozițiile ei, că cu toată secularizarea averei lor, monastirile să continue a exista ca persoane juridice, ceea ce ar fi fost necesar pentru ca să putem, și în urma legii de secularizare, recunoaște monastirilor capacitatea persoanelor juridice ; că încetarea monastirilor ca persoane juridice se confirmă și prin faptul că monastirile, în urma secularizării, nu administrează, nici nu se folosesc de averea ce avusesse, nici nu exercită direct în numele lor propriu drepturi în privința acelor averi.

(4) Veți *Dreptul* din 1874, No. 8 și *Scrieri juridice*, I, p. 56 urm.

(5) *Dreptul* din 1901, No. 53. Cpr. în acelaș sens: Gr. G. Păucescu, *Dreptul* din 1872, No. 78, 83 și 88. Veți și Virgil C. Arion, *Dreptul* din 1901, No. 54.

(6) *Studiu asupra persoanelor civile, juridice sau morale*, p. 113 urm. Cât pentru D-I C. Nacu, care a scos de curînd la lumină un curs de drept civil, D-sa se mulțumește a înregistra părerea lui Degré, fără a ne arăta pe a sa proprie. V. *Dreptul civil român*, I, p. 115.

(7) Veți *Dreptul* din 1899, No. 76 (adnotație asupra decisei Curței din Iași, casată prin decizia mai sus reprodusă). Veți și t. I, partea I a Comentariilor noastre de drept civil, p. 133 urm. ; t. IV, p. 48; *Tratatul nostru în limba franceză*, p. 66, etc.

«Considerând că, pentru continuarea monastirilor ca persoane juridice, nu s'ar putea susține că Statul, în urma secularisării, ar reprezenta pe monastiri, și de aceea Statul ar putea administra averea lor, ar putea exercita drepturi, său face acte pentru monastiri numai ca al lor reprezentant; căci dreptul de a reprezenta ar trebui să fie consacrat prin o dispoziție de lege, ceea ce nu este; că, în lipsa unei asemenea dispoziții formale, nu putem deduce acel drept de reprezentare nici chiar din principiile relative la persoanele juridice; căci, în virtutea acestora, persoanele juridice, a căror înființare s'a recunoscut de Stat, au o sferă de existență, de acțiune distinsă de cea a Statului; că Statul, în urma înființării unei persoane juridice, nu are alt drept de cât dreptul de supraveghere, drept în virtutea căruia el poate decreta dizolvarea unei persoane juridice, când ar crede că acea persoană nu mai urmărește scopul util pentru care fusese înființată; sau poate lua măsuri pentru că să-și realizeze mai bine scopul pentru urmărirea căruia s'a înființat persoana juridică; însă acest drept de supraveghere nu implică în sine dreptul de a reprezenta persoana juridică; că admitând dreptul de reprezentare al Statului, aceasta ar însemna că persoanele juridice nu au o existență proprie a lor și că ele nu sunt de cât dependențe ale Statului; că, dar, dacă Statul nu are dreptul de a reprezenta persoanele juridice ce există în Stat, acest drept nu'l poate avea și nu'l are nici pentru monastiri; și de aceea, ipotesa reprezentării nu poate fi admisă;

«Considerând că, asemenea, nu s'ar putea dice că monastirile ar continua a exista ca persoane juridice, fiindcă n'au încetat de a fi instituții pioase; că dacă e adevărat că monastirile continuă a fi, ca în trecut, locașuri în care viețuiesc acele persoane care au îmbrățișat tagma monachală, conform canoanelor și prescripțiilor bisericesti, această existență a monastirilor, ca instituții pioase în sensul arătat, nu dovedește că ele au și capacitatea persoanelor juridice, și de la existența lor factice nu se poate conchide că ele continuă a exista ca persoane juridice; întru-cât nu oricare instituție ce există în Stat are pentru aceasta și caracterul de persoană juridică; că, în realitate, Statul a conservat și conservă monastirile ca instituții pioase, fără personalitate juridică, și el îngrijește de veniturile lor, pentru întreținerea monastirilor și a persoanelor ce viețuiesc în acele monastiri; în cât prin aceasta se revelează că monastirile sunt numai instituții pioase ale Statului, având scopul întreținerii persoanelor care au îmbrățișat tagma monachală, dar ele nu au din cauza scopului arătat o personalitate; tot asemenea, precum și bisericile, său spităurile, său oricare stabiliment public ce are Statul, tocmăi pentru că sunt ale Statului, nu pot fi în același timp și persoane juridice;

«Considerând că monastirile încetând, în urma secularisării, a fi persoane juridice, ele nu au capacitatea de a avea avere său drepturi și pentru viitor; că dacă, dar, cine-va ar dispune, în urma legii de secularizare, în favoarea unei monastiri, asemenea dispoziție testamentară e caducă, conform art. 928 C. civ., întru-cât monastirea nu are capacitatea de a primi; că însă, spre a menține o dispoziție testamentară, făcută în favoarea unei monastiri, nimic nu împedecă ca Statul apreciind, să recunoască în mod special monastirea caracterul de persoană juridică; în cât, în urma unei asemenea recunoașteri speciale, monastirea dobîndind capacitatea unei persoane juridice, să poată primi averea ce i s'ar fi lăsat de cine-va ca legat, ca donațiune; tot asemenea, precum când cine-va ar fi dispus de averea sa pentru înființarea unui stabiliment de utilitate publică, dispoziția nu cade *eo ipso*, ci ea se menține, dacă Statul recunoaște și admite înființarea aceluși institut, etc». (8).

Aceeași soluție fusese admisă de Curtea de casație, la 22 Noembrie 1873, prin o decizie pronunțată în secțiuni-unite:

«Considerând, dice între altele, această remarcabilă deciziune, că Statul declarând prin legea din 1863, că averile monastirești sunt și rămân ale lui, însușindu-și prin secularizare oricare fel de avere a acestor instituții pioase, chiar însăși edificiile și bisericile lor, aceasta a făcut-o convins fiind că averea nu se afecta la scopul și în modurile hotărîte de donatari; că decretarea secularisării acelor averi implică în sine și neapărat, când e vorba de instituții pioase, dizolvarea acestor persoane juridice; că este, de altmintrelea, o contradicție în sine, a crede că Statul s'ar fi mărginit a'și însuși numai averile monastirilor, acestea continuând și după secularizare, a exista ca persoane juridice; căci o condiție neapărată pentru existența unei instituții pioase, ca persoană juridică, în opoziție cu a doua categorie de persoane juridice, cu corporațiile, e existența de avere destinată spre realizarea unui scop de binefacere, de utilitate publică; ne mai existând averea unei instituții pioase din oricare cauză, nici scopul nu mai poate fi realizat și nici de continuarea acestia ca persoană juridică nu poate fi vorba, etc». (9).

În urma acestor decisiuni, prin care chestiunea părea definitiv tranșată, S-a I a Curței supreme, la 21 Septembrie 1894, pune în principiu că secularizarea bunurilor monastirești n'a ridicat monastirilor personalitatea ce ele aveau după legile și datinile anterioare, sub cuvint că, prin legea din 1863, s'a declarat de averi ale Statului toate averile monastirești din România, fără însă, ca prin aceasta, monastirile să fi devenit incapabile de a dobîndi cu titlu gratuit (10).

În fine, deciziunea ce publicăm astăzi admite aceeași teorie, adăogând la motivele din 1894, că personalitatea monastirilor ar rezulta din decretul organic de la 1864, pentru regularea schimei monachicești (art. 8) și din regul. din 1873, pentru disciplina monachală (art. 78 și 79). Înalta Carte menționează în motivele sale și trage argument din art. 79 a sus citatului regulament, care declară ca avere a monastirei lucrurile rămase după moartea unui călugăr; uitând deciziunea sa anterioară, foarte juridică, din 16 Noembrie 1900, pronunțată tot în secțiuni-unite, prin care, de astă dată, se pune cu drept cuvint în principiu că averea rămasă în urma unui călugăr nu se cuvine monastirei său Statului, ca reprezentant al ei, ci rudelor lui de sânge, dreptul canonic fiind abrogat în această privință (11).

(9) V. Bulet. Cas. Secții-unite anul 1873, p. 270.

(10) Veđi *Dreptul* din 1894, No. 67 și Bulet. Cas. S-a I, 1894, p. 857, 858. Tot în acest sens se pronunțase, în aceeași afacere, și Curtea din Galați, *Dreptul* din 1894, No. 30.

(11) Veđi *Curierul Judiciar* din 1900, No. 86 și *Dreptul* din același an, No. 82. Bulet. Secții-unite, anul 1900, p. 1309 urm. Tot în acest sens se pronunțase atât trib. de Gorj (*Dreptul* din 1896, No. 41), cât și Curtea din București, în majoritate, minoritatea, compusă de d-l G. E. Schina, fiind de părere că dreptul canonic ar fi încă în vigoare și întemeindu-se, între altele, tocmăi pe motivele pe care se întemează astăzi Curtea de casație, spre a decide că monastirile n'au încetat de a fi

(8) Veđi Bulet. Cas. S-a I, anul 1878, p. 357 urm. și *Dreptul* din 1879, No. 11.

Cu toată autoritatea ce recunoaştem secţiunilor unite ale Curţii de casaţie, nu putem admite nici soluţia, nici motivele date de Inalta Curte, şi găsim mult mai întemeiată jurisprudenţa sa anterioară, pe care am reprodus-o mai sus, pentru-ca fie-care să poată vedea care soluţie este mai juridică. În adevăr, nu prin un regulament, fie el chiar întocmit în baza legii sinodale din 1872, se putea decide o chestiune atât de delicată. Pentru ca personalitatea monastirilor, a căror bunuri s'au secularizat în baza unor consideraţiuni de înaltă ordine publică, să subsiste şi în viitor, ar trebui ca legea s'o spună; fiind-că după cum foarte bine ştie Curtea de Casaţie în decizia de la 1878, secularizarea averilor unor instituţiuni pioase ⁽¹²⁾, precum sunt monastirile, implică neapărat desfiinţarea acestor persoane juridice.

Era oare raţional ca puterea suverană, adică Statul, considerând averea în mâna monastirilor ca un pericol naţional, s'o confişte pe de o parte, pentru-că această avere nu era întrebuiţată la scopul hotărit de donatari, iar pe de altă parte, să dea voe monastirilor de a dobîndi altă avere în viitor? Răspundem categoric: nu, pentru-că aceasta ar putea cu timpul să aducă altă secularizare. Dar se va şti poate că secularizarea a avut de scop de a lovi mai cu samă în monastirile închinat, adică străine, iar nu în acele pămîntene. Legea nefăcînd nici o deosebire în această privinţă şi punîndu-le toate pe aceeaşi treaptă, toate, absolut toate, trebuie să aibă aceeaşi soartă.

Ce fel de persoană juridică este aceasta, care nu poate nici să administreze, nici să dispună de averea ce i-aş lăsa? Partisanii personalităţii monastirilor recunosc, în adevăr, că dacă am făcut un legat unei monastiri, acest legat se va lua de Stat în numele monastirei, iar nu de însăşi monastirea. Or, eu n'am înţeles a gratifica pe Stat, ci locaşul pios, care a determinat liberalitatea mea. Cu ce drept Statul lua-va el averea mea, când eu am înţeles s'o dau altuia?

În puterea dreptului de reprezentare, de sigur. Asupra acestui punct n'avem nevoie de insistat; căci însăşi Curtea de casaţie restoarnă foarte bine această teorie a reprezentaţiunii, în decizia sa din

persoane juridice. (Vezi *Dreptul* din 1899, No 7). Chestia personalităţii monastirilor fiind în legătură cu cea a abrogării dreptului canonic, nu se poate, așa precum face Inalta Curte, să se declare, pe de o parte, că dreptul canonic este abrogat, iar pe de alta, că monastirile continuă a funcționa și astăzi ca persoane morale. Contradicția este deci flagrantă.

⁽¹²⁾Asupra chestiunii de a se ști dacă monastirile constituiesc o corporațiune (*corpus, collegium, universitas*), așa cum susține Degré, sau o fundațiune pioasă (*piae causae*), după cum susțin Maynz, Accarias, etc. a se vedea adnotația noastră asupra deciziei Curții din Iași, astăzi casată, publicată în *Dreptul* din 1899, No. 76, p. 622 urm., prin care am combătut teoria lui Degré.

1878, prin considerentele ce am reprodus mai sus.

Ori-care ar fi, deci, argumentele ce s'ar invoca pentru a ne reîntoarce la o stare de lucruri de alte vremuri, nepotrivită cu ideile și cerințele timpurilor moderne, pentru a ne face să pășim înapoi, în loc de a merge înainte, cu încredere în viitor; rămânem nestrămutat în convingerea noastră și nu considerăm încă desbaterile ca închise. *Adhuc sub iudice lis est.*

D. Alexandresco

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, Secția I
Audiența de la 1 Noembrie 1902

Președenția D-lui SC. POPESCU, Consilier

Stancu Oprea dat judecătorește pentru înstreinare de obiecte sechestrate, ca custode

Decizie corecțională No. 1310

Opozițiune.—Comunicare.—Copie.—(Art. 74 Pr. civ., 183 Pr. pen.).

Când condamnatul în lipsă nu se află la domiciliul său la reședință, copia sentinței trebuie să se lase, conform art. 74 Pr. civ., unui membru din familia condamnatului, iar în lipsa unei atari persoane, în mâna unui om de serviciu, în ambele cazuri cerându-se adevărînță de primirea copieii, fie că aceasta s'a lăsat în mâna unei rude, fie că s'a lăsat în mâna unui om de serviciu.

Comunicarea copieii făcute cu violarea acestor reguli, e vițioasă, așa că opozițiunea trebuie privită ca în termen, chiar dacă a fost făcută peste cinci zile de la comunicare.

S'au ascultat d-l avocat P. Nicolescu din partea opozițiunii Stancu Oprea, care susținu că opoziția trebuie admisă în principiu, iar nu respinsă ca tardivă, întru cât cu ocazia comunicării sentinței opozate, nu s'a îndeplinit disp. art. 74 Pr. civ.; în fond, a cerut achitarea întru cât obiectele sechestrate sunt în ființă; au fost numai deplasate, iar nu înstreinate;

D-l procuror Zanfirescu, a cerut respingerea opoziției, susținând că au fost bine îndeplinite disp. art. 74 Pr. civ. cu ocazia comunicării sentinței trib. și deci trib. bine i-a respins opoziția ca tardivă;

Curtea deliberând, și

Avînd în vedere procesul verbal de comunicare a copieii după sentința corecțională No. 1077/900 a trib. Ilfov secția III, dresat de primarul com. Bolintinu din vale;

Considerînd că din acest proces-verbal se constată că menționata copie, în lipsa inculpatului, a fost lăsată în primirea soției acestuia fără a i se cere adevărînță de primire;

Avînd în vedere disp. art. 74 Pr. civ. care prevede luarea unei adevărînțe din partea aceluia cărui a i se remite copia, și numai când n'ar vroi sau n'ar putea să dea o astfel de dovadă, să lase copia cu proces-verbal, în care să se specifice anume aceasta;

Pentru aceste motive, Curtea, în majoritate, consideră opoziția în termen iar d-l consilier Em. Anastasiu a fost parere a se respinge opoziția și apelul întru cât opoziția la tribunal a fost respinsă ca tardivă, de oare ce comunicarea copieii sentinței trib. ce a fost opozată s'a comunicat bine inculpatului, căci art. 74 Pr. civ. cere dovada numai din partea omului de serviciu iar nu și din partea rudelor citatului;

În fond,

Asupra apelului făcut de inculpatul Stancu Oprea

în contra sentinței cu No. 1807/901 a trib. Ilfov s III, prin care i s'a respins ca tardivă opozițiunea făcută contra sentinței cu No. 1077/900, rămând condamnat la o lună închisoare corecțională pentru delictul de înstreinare de avere sechestrată;

Având în vedere că numitul inculpat este dat în judecată pentru că ar fi ridicat mai multe pluguri de fier și un cilindru din obiectele sechestrate pe moșia Bolintinu din vale a moștenitorilor def. C. I. Bolintianeanu, de către N. I. Gherasy;

Având în vedere că din actele aflate în dosar nu rezultă că aceste obiecte ar fi fost înstreinate, ci numai deplasate;

Că prin urmare, faptul ce i se impută sus numitului inculpat neavând ființă, urmează a se pronunța, în privința lui achitarea conf. art. 10 Pr. pen.;

Pentru aceste motive, Curtea, admite opoziția și apelul și achită etc. . . .

(ss) Sc. Popescu, V. Râmnicăneanu, Al. D. Dobriceanu, N. Budișteanu, Em. Anastasiu

p. Grefier G. Dumitrescu

Adnotațiune.— După art. 183 Pr. p., condamnarea în lipsă rămâne ca cum n'ar fi fost, dacă inculpatul, în termen de cinci zile de la înmânarea copieii de pe sentință, face opozițiune. Această notificare se poate face sau personal inculpatului, sau la domiciliul or reședința sa.

Cum vedem, trebuie o copie, nu un extract de pe hotărîrea condemnătoare, așa că dacă se va comunica numai un extract, opozițiunea va fi socotită în termen, chiar de ar fi făcută după cinci zile de la comunicare (1). De asemenea, art. 35 și 74 din l. j. p. cer tot o copie de pe cartea de judecată.

Procedura penală nu ne arată, însă, formele în cari va trebui comunicată copia, așa că suntem siliți să recurgem la dreptul comun, la procedura civilă care, în art. 74, reglementează această materie (2).

În specia judecată de Curte, primarul, în lipsa inculpatului, a lăsat copia în mâna soției acestuia, fără a-i cere adevărîță de primire. După cum vedem, Curtea a decis că art. 74 Pr. civ. cere luarea unei adevărîțe din partea persoanei căreia i se predă copie, și numai când persoana nu vrea sau nu poate să dea o atare dovadă, se lasă copia, încheindu-se un proces-verbal în care să se prevadă anume această împrejurare.

Curtea consideră, prin urmare, comunicarea rău făcută, întru-cât nu s'a luat dovada de primirea copieii din partea soției și, în consecință, privește opozițiunea ca în termen.

Tribunalul (3) și minoritatea Curții, din contra, au considerat comunicarea ca valabilă, iar opozițiunea ca tardivă; căci art. 74 Pr. civ. cere dovadă de primire numai din partea omului de serviciu, nu și din partea rudelor citatului său persoanei căreia urmează să i se notifice copia.

Așa fiind, ne întrebăm: e bine comunicată copia de pe hotărîrea condemnătoare în mânele soției, fără a i se cere adevărîță de primire, sau o atare formalitate trebuie îndeplinită numai față de oamenii de serviciu, nu și față de rude?

După L. J. P. (art. 93), în cas când persoana nu e acasă, agentul administrativ lasă copia la domi-

ciliul său la reședința condamnatului, în mâna unei rude, or unui servitor, or unui vecin apropiat, care va iscăli țidula de primire (art. 81).

Față cu o astfel de redacțiune, s'ar putea susține că adevărîța trebuie să ceară numai de la vecin. Cine nu vede, însă, că termenii care va iscăli țidula de primire se raportă la întreaga frasă?

Și aici s'a născut chestiunea de a se ști dacă soția poate primi citații sau copii, în lipsa soțului, de oare ce art. 81 L. J. P. omițînd-o, vorbește numai de rude. În această privință, art. 74 Pr. civ. e mai complect, căci el întrebuițează termenul generic de familia lui.

Dacă ne-am ține numai de litera legii, necontestat că chestiunea nu suferă discuțiune, așa că ar trebui să ne pronunțăm pentru negativa. Cum, însă, soluțiunea ne-o dă spiritul legii (4), nu litera ei, e lesne de vădut că ne aflăm în fața unei simple omisiuni; căci dacă citația sau copia poate fi dată unui vecin, în lipsa persoanei în drept, cu atât mai mult poate fi dată soției, de oare-ce chiar domiciliul său legal e la soțul ei (art. 93 C. civ.) (5).

După art. 74 Pr. civ., citațiunea sau copia se poate lăsa la domiciliul său reședința persoanei. Dacă acel căruia trebuie să i se facă înmânarea lipsesce, agentul dă citația sau copia în mâna unei persoane din familia aceluia; când nu e nici-o persoană din familie, actul se lasă în mâna unui om de serviciu, cerîndu-se adevărîță.

La prima vedere, s'ar părea că adevărîța trebuie să se ceară numai când citația sau copia se lasă unui om de serviciu, nu și atunci când se lasă unui membru din familie, în care cas ar fi suficient un simplu proces-verbal, care să constate îndeplinirea acestei formalități.

O atare interpretare n'o găsim nici întemeiată, nici rațională, căci nu ved de ce s'ar face o atare distincțiune inexplicabilă. Din contra, din faptul că termenii cerînd adevărîță vin la urmă, se înțelege că ei se raportă la întreaga frasă, pentru-că, altmintrelea, ar fi trebuit să se repete aceleași vorbe de două ori, ar fi trebuit să se zică: « . . . va da citația unei persoane din familia lui, . . . cerînd adevărîță; în lipsa acesteia, unui om de serviciu, cerînd adevărîță ».

E, prin urmare, un mod de a se exprima, o chestiune de stil, deși, pentru mai multă claritate, s'ar fi putut spune: în ambele casuri, se va cere adevărîță de primire.

Resumându-mă, socotesc că trebuie să se ia adevărîță, fie că citația sau copia se dă unui membru din familie, fie că se dă unui om de serviciu.

De altmintrelea, formele cerute pentru comunicare sunt substanțiale (6), așa că ele neputînd fi înlocuite prin altele, cu drept cuvînt majoritatea Curții a considerat comunicarea ca neregulată, ca inexistentă, primind apelul ca în termen, deși tribunalul respinsese opozițiunea ca tardivă.

Ștefan Scriban

(4) D. Alexandresco, V, p. 284, 302, n. I. V. și art. 977 C. civ., aplicabil și la interpretarea legilor. In conventionibus, contrahentium voluntatem potius quam verba spectari placuit. D. L. 219, 50, 16.

(5) În acelaș sens, Corneliu Botez, p. 399.

(6) C. Ap. Iași. I, No. 859/901. — Trib. Neamțu, No. 3226/901. — Cas. II, No. 54/902. — Dreptul, No. 12/902.

(1) Cas. II, No. 434/85.

(2) Cas. II, No. 347/83.

(3) Trib. Ilfov, III, No. 1077/900.

TRIBUNALUL ILFOV, Secția III

Audiența de la 3 Octombrie 1902

Președinția D-lui AL. NICOLAU, Membru

Maria Constantinescu cu Ecaterina și Ghiță Gheorghe

Sentința civilă No. 574

Dacă termenul de cinci zile în care trebuie a se depune la grefă lista de martori curge de la data jurnalului de admitere fără nici o excepțiune. (Art. 186 Pr. civ.)

Termenul de 5 zile în care trebuie depusă lista de martori curge de la data jurnalului de admitere, indiferent de împrejurarea dacă partea în favoarea căreia s'a admis este sau nu de față la pronunțare.

Sau ascultat d-l avocat Virgil Alexandrescu din partea părților Ecaterina și Ghiță Gheorghe în desvoltarea incidentului ridicat : că reclamanta depunând lista de martori peste termenul prevădut de art. 186 Pr. civ. să fie declarată decăzută din dreptul d'a se mai folosi cu proba testimonială, și d-niș advocații C. Cernescu și Borneanu în combateri, cari au susținut că jurnalul care a dms proba cu martori n'a fost pronunțat față cu reclamanta ci în lipsa sa, și deci era în termen să depună lista ori când căci art. 186 Pr. civ. nu poate fi aplicabil de cât când partea e prezentă la data când tribunalul pronunță jurnalul de admiterea dovezii cu martori, nu și când ea lipsesce și n'are cunoștință de admiterea acelei probe.

Tribunalul,

Având în vedere conclusiunile ambelor părți ;

Având în vedere că proba cu martori cerută de reclamantă în acest proces, a fost admisă prin jurnalul de la 21 Ianuarie a. c. iar lista cu martori a fost depusă la grefă în ziua de 30 Ianuarie ;

Având în vedere că părțile sunt obligate să depue la grefă, până în termen de cinci zile, lista coprinzătoare de numele, pronumele, profesiunea și locuința martorilor ce fie-care parte va voi a se asculta, sub pedeapsă, în cas de ne-urmare să nu se mai poată folosi de această probă (art. 186 Pr. civ) ;

Că așa fiind, incidentul ridicat de apărătorul părților este întemeiat.

Pentru aceste motive, Tribunalul, declară că reclamanta a decăzut din dreptul d'a se mai folosi cu proba testimonială, și în fond, respinge acțiunea.

(ss) Al. Nicolau, V. Antonescu.

Grefier (s) I. Măldărescu

Adnotație. — Soluțiunea dată de tribunal cum că, după art. 186 Pr. civ., nu trebuie, pentru calculul termenului de cinci zile, să se facă distincțiune între cazul când partea interesată e prezinte la pronunțare și cazul când nu e prezinte, e juridică.

Tribunalul însă, în motivare, nu face alt de cât să reproducă textul art. 186, fără nici o altă discuțiune.

Pentru că însă în instanță s'a discutat asupra acestui text, susținându-se, bine înțeles cu argumente, că art. 186 e aplicabil numai în cazul când părțile sunt prezente, căci numai acest caz l'ar fi avut în vedere legiuitorul din 1900, s'ar fi convenit ca tribunalul să zică ceva asupra acestei cestiuni.

Cu atât mai mult s'ar fi convenit aceasta cu cât nu era o cestiune banală. E de ajuns să ne închipuim că lucrul s'ar petrece în opoziție în apel, într'o afacere de mare importanță, în care o parte după ce nu s'a judecat până atunci, pierde și termenul de 5 zile pentru proba testimonială care i s'a admis, probă care era ultima scăpare și singurul mijloc de succes ; e lesne de prevăzut că în asemenea împrejurări, discuțiuni mari s'ar naște între ilustrațiile juridice ale baroului și Dumnezeu știe dacă instanța judecătorească n'ar admite tocmai o soluțiune contrară de aceea a trib. Ilfov !

După cum ar reeși din pledoariile rezumate în

sentința de mai sus, opinia contrară soluțiunei admise de tribunal s'ar întemeia pe o argumentare concepută cam ast-fel :

Legiuitorul din 1900, obligând pe părți a depune lista de martori în termen de cinci zile, a avut în vedere ceea ce se întâmplă mai des, a avut în vedere cazul că mai tot-d'una admiterea probei testimoniale se pronunță chiar în ședința în care s'a discutat și deci în prezența reală sau prezumată⁽¹⁾ a părților ; așa se și explică termenul atât de scurt de cinci zile, căci dacă ar fi să decidem tot ast-fel și în cazul de lipsă a părților, la pronunțarea ce are loc în altă zi de cât aceea a desbaterilor, ar trebui să conchidem că li se acordă un drept iluzoriu, căci nu au cunoștință de admiterea probei, iar când află, timpul fiind prea scurt, e prea târziu.

Din moment ce, prin urmare, e stabilit că ipoteza pe care a avut-o în vedere autorul art. 186 e alta de cât ipoteza noastră, nu se poate aplica art. 186 și aci, decăderea fiind prescrisă în vederea unui anumit caz și neputându-se întinde la altul de cât cel care a călăuzit pe legiuitor.

Această argumentare, cu toată aparența ei de greutate, nu e însă fondată și prin urmare nici soluțiunea pe care o îmbrățișează juridică și iată pentru ce ;

Art. 186, când zice : «propunătorii vor trebui să depună la grefă, până în termen de cinci zile de la admiterea acestei probe, lista . . . etc.», decide pentru toate cazurile și fără a face vr'o distincțiune ; nici noi nu trebuie prin urmare s'o facem.

Afirmațiunea că legiuitorul s'ar fi gândit în art. 186 numai la un caz, nu și la altul, nu se bazează pe nimic ;

Scurtimea termenului e dictată de un alt interes, acela de a ridica părților posibilitatea de a inventa martori, și nu se poate trage alt argument din aceasta.

În ce privește că părțile n'au cunoștință de admiterea martorilor și din această cauză sunt în pericol de a decădea dintr'un drept, nu e ezact ; data pronunțării e anunțată și dacă la pronunțare părțile nu sunt prezente, iar a doua, a treia, a cincea zi tot nu se interesează de soluțiunea cererii lor, nu e de cât vina lor. După acest mod de a raționa, pericolul ar fi același și când părțile lipsesc la pronunțarea care are loc chiar în ziua desbaterilor, dar pôte merge sistemul acesta cu consecunța până aci ?

E de prisos discuțiunea, de alt-fel, când e destul de bine știut că, în sistemul procedurii noastre, când o parte răspunde la apel e considerată, numai prin acest răspuns, ca prezentă în tot timpul judecării și că, atunci când părțile au luat concluziuni, prezența ca și absența lor la pronunțare nu are nici o importanță, nici un efect juridic.

Cu sistemul acesta, ca părțile absente la pronunțare să poată depune lista de martori când vor vrea, se eludează cu desăvârșire și termenul de cinci zile și scopul urmărit de legiuitor prin punerea acestui termen : cel ce n'are martori la îndemână și invoacă proba n'are de cât să lipsească în ziua când tribunalul trebuie să se pronunțe și atunci își procură destul timp pentru a căuta și găsi martori.

Ce ar mai fi legea când, după sistemul acesta, ar depinde de placul imprecinatului aplicabilitatea unui text al ei ?

N. D. Chirculescu

⁽¹⁾ Cuvântul *prezumat* îl aplic cazului când părțile prezente la discuțiune lipsesc în timpul pronunțării care are loc în aceeași ședință ; din moment ce au răspuns la strigarea pricinii în acea zi ele sunt prezumate prezente pentru tot cursul a-facerii din acea zi, chiar dacă se retrag.